

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra Statistiky

Teze bakalářské práce

Ekologické zemědělství

Iva Balšánková

© 2015 ČZU v Praze

Souhrn

Ekologické zemědělství je v dnešní době jedním z důležitých témat moderní civilizace, která hlavně v poslední době myslí na zachování čisté planety pro budoucí generace.

Od svých počátků se ekologické zemědělství velmi rozšířilo a vžilo se do podvědomí obyvatel České republiky. Nabídka biopotravin se od té doby také zpestřila. Ekologické zemědělství je zvýhodněno oproti konvenčnímu zemědělství i v dotačních programech, kde díky bodovému zvýhodnění má ekologický projekt lepší šance pro přijetí.

V posledních letech vzniká na trhu s biopotravinami zdravá konkurence, díky růstu počtu jejich výrobců. Producenti hledají nové prodejní možnosti. Prodej se neuskutečňuje jen na farmách, v supermarketech, obchodech se zdravou výživou, ale stále populárnější jsou také farmářské trhy.

Klíčová slova: ekologické zemědělství, biopotraviny, ekozemědělec, živočišná výroba, rostlinná výroba, konvenční zemědělství

Cíl

Cílem této práce je zachytit a zhodnotit vývoj ekologického zemědělství v České republice. Přesněji bude zachycen vývoj počtu ekologických farem a ploch zemědělské ekologické půdy a určeny jejich prognózy do dalších let. Také bude popsán vývoj počtu chovaných zvířat v ekologickém zemědělství, spotřeby biopotravin a vývoj hodnot vyplacených dotací. Bude charakterizována historie rozvoje ekologického zemědělství v České republice i ve světě. Bude popsán rozdíl mezi konvenčním a ekologickým zemědělstvím. V neposlední řadě budou uvedeny zásady chovu zvířat a pěstování rostlin v ekologickém zemědělství.

Metodika

Při vypracování teoretické části práce bylo využito znalostí získaných ze studia odborné literatury, případně některých elektronických zdrojů.

Ke zpracování praktické části byla sesbírána data ze zdrojů státních orgánů. Údaje byly dále přetransformovány do grafů a tabulek pro jejich zpřehlednění. V poslední části bakalářské práce bylo využito základních metod analýzy časových řad, při kterých byl použit program Microsoft Office Excel a vlastní výpočty.

Pro vznik práce bylo použito několik metod, a to metoda studia odborné literatury, metoda deskripce, komparace a analýzy.

Úvod

Ekologické zemědělství se stává neodmyslitelnou součástí dnešního moderního světa. Je velice důležité, aby stávající i budoucí generace myslely na znečištění životního prostředí a snažily se ho, co nejvíce utlumit. Jednou z mnoha cest k trvale udržitelnému rozvoji je právě ekologické zemědělství.

Tento druh zemědělství dbá na ochranu půdy a okolního prostředí, snaží se nevytvářet nežádané externality a škodlivá rezidua v potravinách. Při hospodaření v ekologickém zemědělství se nepoužívají chemická hnojiva ani postřiky. V živočišné výrobě pak ekologické zemědělství přikládá velkou váhu životní pohodě zvířat a odmítá používání růstových hormonů.

Závěr

Práce se zabývala vývojem ekologického zemědělství v České republice a jeho současným stavem. V bakalářské práci se podařilo dosáhnout všech vytyčených cílů.

První zmínky o ekologickém zemědělství v česky publikovaných odborných dokumentech byly již v letech 1985 – 1987. Avšak prvním oficiální základy byly položeny v roce 1988, kdy agronomové z jižní Moravy převzali normy z IFOAM. Oproti světovému standardu Česká republika byla v ekologickém zemědělství zaostalá, protože světový vývoj EZ se datuje již od počátku 20. století. Za opožděné reakce na přeindustrializované zemědělství může především komunistický režim, který zastával cestu kolektivizace a jednotných zemědělských družstev. Zemědělství se intenzifikovalo a na životní prostředí nikdo ohledy nebral.

Od roku 1990 se začalo ekologické zemědělství v České republice formálně uznávat a hospodáři měli možnost se registrovat do EZ. Od té doby jsou vedeny v České republice i ekologické statistiky. Od začátku registrování ekozemědělců, kdy v roce 1990 byli pouze 3, se počet rapidně zvýšil. Menší pokles byl zaznamenán v roce 2005, což mohlo být zapříčiněno vstupem České republiky do Evropské unie a nově přijatými nařízeními Evropského společenství, které přísněji upravovali normy pro ekologické zemědělství. Poslední pokles růstu byl až v roce 2014. Tento pokles může být zapříčiněn velkou konkurencí mezi ekozemědělci, nesnadným dodržováním norem a požadavků EZ, ale také i finančním ztrátovostí ekologického zemědělství.

Od prvopočátku stoupají také plochy obhospodařované zemědělské půdy. Nejvíce za to může živočišná výroba, kde normy určují počet zvířat na hektar pastvin. Se zvyšující se

živočišnou výrobou rostou tedy i počty hektarů pastvin. Průměrně má ekofarma o 50 hektarů půdy více než farmy v konvenčním zemědělství.

Živočišná výroba jde ruku v ruce s rostlinnou. Nejlepší ekofarmy se zabývají jak živočišnou, tak i rostlinnou výrobou. Zvířata na ekofarmách by měla být krmena vlastní ekologickou rostlinnou produkcí. Počty chovaných zvířat na ekofarmách rostou. Nejvíce chovatelé vlastní skot.

Ekologické zemědělství je velice finančně náročné a to hlavně v počátcích a přechodném období. Zemědělec přecházející na EZ musí zcela změnit přístup hospodaření. Ztrátovost se mu snaží Evropská unie a Česká republika nahrazovat dotacemi. Evropská unie poskytuje peněžní prostředky buď Programem rozvoje venkova, nebo přímými platbami. Platby na plochu od roku 1998 několikanásobně vzrostly, a to i přesto že o ně žádá čím dál více zemědělců.

V České republice je současná nabídka biopotravin celkem rozmanitá. Spotřeba biopotravin v ČR roste. Jediný pokles spotřeby biopotravin byl zaznamenán v roce 2009, což mohlo být zapříčiněno světovou finanční krizí v roce 2008, která zasáhla i české spotřebitele. Biopotraviny jsou sice stále o něco dražší než produkty konvenčního zemědělství, ale i přesto si v posledních letech vydobily své místo na trhu. Lze to usuzovat také podle uvedené ekofarmy, jež se v roce 2013 stala plátcem DPH, což značí, že jejich obrat ve 12 po sobě jdoucích měsících přesáhl 1 000 000 korun. Lidé si začínají uvědomovat důležitost udržování a ochrany životního prostředí. Myslí na své vlastní zdraví a odmítají požívat škodlivá rezidua v potravinách. Částečně za vyšší spotřebu biopotravin v České republice může i masová mediální propagace. Bohužel ale ani to ještě nemělo dost velký efekt na obyvatelstvo, protože spotřeba biopotravin na celkové spotřebě ČR nemá podíl ani 1%. Pro většinu obyvatel je totiž stále znatelný rozdíl mezi cenami potravin a biopotravin velice důležitý. Není se čemu divit, když minimální mzda v roce 2014 v ČR byla 8 500Kč. Když se porovná cena v řetězci Tesco, kde za nejdražší brambory z obyčejného zemědělství zaplatí spotřebitel za kilogram 14,97 korun a za kilogram Bio brambor 34,90 (údaje k 9. 3. 2015). Je naprosto zřejmé, jak se lidé rozhodnou, protože se jedná o přírážku více jak 100%. Bohužel v ceně konvenčních produktů nejsou započítány i další náklady vynaložené na ochranu a nápravu znečištění životního prostředí, kterého se konvenční zemědělství dopouští. S tímto přístupem se spotřebě biopotravin v Evropské unii nepřiblížíme.

Na základě analýzy časových řad byla zjištěna predikce vývoje počtu farem a vývoje počtu hektarů zemědělské ekologické půdy pro rok 2015 a 2016. Obě prognózy předpovídají růst všech hodnot. Na straně druhé je ale zapotřebí si uvědomit, že ekologické zemědělství je

typ extenzivního zemědělství a není už zdaleka tak lehké ve velké míře rozšířit plochy ekologické zemědělské půdy, protože rozloha ČR není nafukovací. V další řadě není možné, aby ekologické zemědělství bez intenzifikace uživilo 7,226 miliard obyvatel Země, kdy i teď 850 milionů lidí nemá přístup k potravinám a trpí hladem.

Seznam použitých zdrojů

- 90 argumentů pro ekologické zemědělství. 1. vyd. Překlad Jiřina Pavelková. Olomouc: Bioinstitut, 2007, 16 s. Praktická příručka (Bioinstitut), č. 3. ISBN 978-808-7080-078.
- DLOUHÝ, Josef a Jiří URBAN. *Ekologické zemědělství bez mýtů: Fakta o ekologickém zemědělství a biopotravínách pro média* [online]. Olomouc: Česká technologická platforma pro ekologické zemědělství, 2011 [cit. 2015-02-03]. ISBN 978-80-87371-13-8. Dostupné z: http://www.bioinstitut.cz/documents/myty_EZ_final.pdf
- PETR, Jiří a Josef DLOUHÝ. *Ekologické zemědělství*. Vyd. 1. Praha: Brázda, 1992, 305 s. ISBN 80-209-0233-3.
- ŠARAPATKA, Bořivoj a Jiří URBAN. *Ekologické zemědělství: učebnice pro školy i praxi*. 1. vyd. Šumperk: PRO-BIO, 2005, 334 s. ISBN 80-903-5830-6.
- ŠARAPATKA, Bořivoj a Jiří URBAN. *Ekologické zemědělství v praxi*. Vyd. 1. Šumperk: PRO-BIO, 2006, 502 s. ISBN 80-870-8000-9.